

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי פֿיכ׳ מהל'
אחות ה' 1 ח טוֹשֶׁע
הא״ע ק״ו 5 סעי' ט:
ב ב ג מ״י שס טוֹשֶׁע שס
סעיף יא:

תוספות רי"ך

רב שמואל דאמרי תרוייהו בין שנפלו לה נכסים בין שלא תתארס בין שנפלו לה משנתארסה ונשאת הבעל מוציא מיד הלקוחות אינהו דאמרו כרבותיו דתניא רבוחינו חזרו ונמנו בין שנפלו לה עד שלא תתארס בין שנפלו לה משנתארסה ונשאת הבעל מוציא מיד הלקוחות: נפלו לה משנשאת וכו'. נימא חנינא לתקנתא אושא דרבי"ח באושא התקינו האשה שמכרה בנ"מ בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוח' מתני' בחייה ולפירות תקנתא אושא בגופה של קרקע. פי' מאי דתנן במתני' שהבעל מוציא מיד הלקוחות הוא כ"ז שהיה בחייה ומפני שהפירות משועבדים לו אבל לאחר מיתה נתקיים חכמה ומכרה נכסי' בחייה לבעל אלא פירות בחייה יורשה לאחר מיתתה. ואם קדמה ומכרה נכסי' בחייה מכרה מכר שאין הבעל יורש אלא מה שנמצא לה לאחר מיתה דומיא דבן שורש. את אביו ואם מכר אביו בחייו הוי מכר. אבל באושא התקינו שצויה מיד הלקוחות אפילו גוף הנכסים לאחר מיתתה ששעשו הבעל כלוקח ראשון שכשנשאה כאלו קנה כל נכסיה ויזון שהוא לוקח ראשון מוציא מלוקח שני בלא דמיס וללוקח שני מפסדי דאיתו הוא דאפסיד אנפשיה אך אם ידוע שהדמים היה ביד אשה בעת מיתה אם אס נתנמן לבעל שחיב להחזיר להם הדמים א. (ענין בערך מר בס"ה): ר"ש חולק וכו'. אלו הן ידועים ואלו הן שאינן ידועים. אידי' ינאי ידועים קרקע שאינן ידועים מטטליל. פי' שמקרקע שאי"י להחביאן דעתו של בעל עליהן ואינו מתחיש מהן אבל המטטלילין מפני שהיא יכולה להחביאם אין דעתו של בעל עליהן ומתחיש מהם והליכך אם מכרה ונתנה קיים ור"י אמר אלו ואלו ידועים הן. ואין בלבם עליהן אם מכריז קיים וחנ"ה אלו הן שאינן ידועים וישבת כאן ונפלו לה נכסים במדה"י עיין הפסק בסוף היילכתן אם הלי' כר"ש ואם לאו: ההיא איתתא דבעיא דתברחינהו נכסי מגבירא כתבתנהו לברת פי' מפני שהיתה רוצה להנשא ויהיה יראה שמה יזכה הבעל בהן קדמה וכתבתה לכתה במתנה פי' המורה והודיעה לעדים שאין מתנה זו אלא להברית ולא שתוכה בהן הבת אם תתאלמן או תתגרש. ואינו נ"ל שאילו פרשה דבריה לעדים שאינה נותנתה לה מתנה גמורה אלא להבריהם מבעלה מתכוונת היכי אמרינן לקמן

עה:

לא כך חשיב ר"ג ל'חכמים. פירוש על הארוסה ששאלו לא הולךך להשיכם כדלמרינן דמשוזה מעולה ונלמת השיכם על הארוסה: **תני** מוכרת ונותנת וקיים. זו היא גירסת הקונטרס ופירש מני במתני' וקשה לרבינו יצחק בן רבינו מאיר דלדרצה היה לו

להגיה הצרייתא מקמי מתני' ועוד דאס היה מגיה הצרייתא הוי ר"ג שפיר כז"ה והשתא דמגיה מתני' הוי ר"ג כז"ש דלז"ה אפי' צאירוסין לא תמכור לכתמילה ועוד כי היכי דפרין בסמון לרז פפא ור' חנינא בן עקיבא כז"ש טפי ה"ל למיפרך לרז וציז דלדידה ליכא לשנויי לא נחלקו ז"ש וז"ה דדבר זה דאס ר' חנינא בן עקיבא ור"י שניהם לא שנו פלוגתא דז"ש וז"ה אס כן מי שנאה ונראה דגרסינן מני אס מכרה ונתנה קיים ומגיה הצרייתא ורבינו מנחל גרים צמתני' מוכרת ונותנת וצברייתא אס מכרה ונתנה ומשני רב וציז מני אס מכרה כו' ומגיה ממתנין מקמי צרייתא כדי שלא לרז פפא דלא מגיה ממתנין ור"י כז"ש ולא גרסינן רבי חנינא בן עקיבא כז"ש ולגירסא זו לא גרסינן צברייתא דלעיל אף זו לא תמכור דהא מתני' קמני מוכרת לכתמילה ולרז פפא דלא מגיה מתני' תיקשי ומיהו קשה קנת דהיכי משני דלר"י לא נחלקו ז"ש וז"ה דדבר זה הא משמע מתני' דר"י שנה פלוגתא דז"ש וז"ה דעלייהו קאי: **ל**א בר"י ולא בר' חנינא בן עקיבא. פי' לא כאמרו לפניו דר"י ולא כאמרו לפניו דרבי חנינא דתרוייהו מודו צעד שלא נתארסה וניסת דמכרה קיים ולא פליגי אלא כשנתארסה וניסת והא דמשמע לקמן צהכותב (דף פג.) דעד שלא ניסת וניסת מכרה בטל דתנן א"כ למה כתב לה דין ודברים שאס מכרה ונתנה קיים ומוקי לה בגמרא צמותא לה ועודה ארוסה א"כ אותם נכסים נפלו לה עד שלא ניסת וצניסת איירי דהא ו" משמע דאס לא כתב לה דין ודברים כו' מכרה בטל היינו כאמרו לפני ר"ג דלר"ג מכרה קיים ואין סברא לומר דאמאי כרבותינו דחזרו ונמנו:

לימא תנינא לתקנת אושא. תימנה לרבינו יצחק והא תקנת אושא הואי אפי' ננפלו לה מן האירוסין או קודם כדמשמע צהחובל (ז"ק פט: ושס) דקאמר התם מני חדא עבדי מלוג יוצאים בשן ועין לאשה חזל לא לאיש ומניא אידך לא לאיש ולא לאשה מאי לאו מר אית ליה תקנת אושא ומר לית ליה לא דכ"ע אית להו תקנת אושא כאן קודם תקנה כו' ואמאי לא אמר

כאן שנפלו לה צאירוסין כאן שנפלו לה אחר נישואין אלא שמע מינה דאפי' נפלו לה צאירוסין איתא לתקנת אושא ויש לומר דכלאו הכי משני לה שפיר:

כתבת'ינהו לברתה. פי' צקונטרס והודיעה לעדים שלהצריח מתכוונת ואין נראה לרבינו יצחק דא"כ אמאי פליגי

רב ענן ורבה אדרב נחמן פשיטא דלא קנתה ונראה לרבינו יצחק דלא אמרה מידי אלא גילוי מילתא בעלמא איכא ולא הוי דברים שכלב שאינם דברים דהכל ודאי הדבר ניכר שלא מתכוונה אלא להצריח דנפשה עדיפא לה כדלמרמינן במקמון (וע' מוס' לקמן פג. ד"ה וצינ):

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

סא שמע אמר רבי יהודה כו' הואיל וזו אשמו. נשואה: וזו אשמו. ארוסה. מה נשואה נפלו לה משנשאת מכרה בטל כדקתני צמתניתין הצעל מוציא כו': אף זו. שנפלו לה כשהיא ארוסה יהא מכרה בטל ואפי' כשהיא עודה ארוסה: **אמר להם על החדשים**. שאתם

אומרים עליהם מה זו מכרה בטל אנו צושים על מה שאמרנו בטל אלא שאתם אומרים לי עליהם מה זו מכרה בטל כו'. ולא גרסינן אמר להם אף זו לא תמכור וכן מלאתי צמוספתא: **שמע מינה**. מדקאמרי ליה אף זו מכרה בטל שמע מינה דיעבד נמי קשיא להו: **לא כך השיבן**. צעוד שדנו לפניו צמוכרת צעודה ארוסה לא כך הולךך להשיכם על החדשים אנו צושים שהרי תשובה נלחמ יס כאן שיש להפריש צין ארוסה לנשואה וכן השיבן עליה לא אס אמרתם כו': **ולא צהפרס נדריה**. לצדו אלא אס כן אביה עמו דתנסי' אביה וצעלה מפירין נדריה: **אמרו לו רבי מכרה עד שלא ניסת**. נראין דצריך צמוכרת צעודה ארוסה: **ניסת ואחר כך מכרה**. נכסים שנפלו לה קודם נישואין מהו: **אמר להן אף זו מוכרת וקיים אמרו לו הואיל וזכה צאשה**. לנמליאתה ולמעשה ידיה והפרת נדריה לא יזכה צנכסים שמיקנו לאכול פירותיהן צחייה והאיך מכרה קיים: ה"ג **והא אהן סנן עד שלא נשאת ונשאת רבן גמליאל אומר אס מכרה ונתנה קיים אמר רב וציז מני מוכרת ונותנס וקיים: ורז פפא אמר לא קשיא כו'**. מתני' ו^א דקתני אס מכרה^ה רבי יהודה היא דלמיה מסיק ואמר לה דצסצירא ליה אליצא דרבן גמליאל אפי' צעודה ארוסה לא תמכור לכתמילה וכל שכן צנשאת קודם מכירה^ה. ואף על גב דאייירי רבי חנינא צסיפא לאו דמודה לרבי יהודה דרבן גמליאל אס מכרה אית ליה אלא מוכרת לכתמילה ומאי דלא פריש רבי חנינא צמתניתין פריש צברייתא: ה"ג **ורבי חנינא בן עקיבא דאמר כמאן צביט שמאי**. צתמיה. דהא צית הלל אפילו צמוכרת צאירוסין אמרי לכתמילה לא ואס צא לוקח צביט דין לימלך אמרינן ליה לא תחצון כ"ש משנישאת: **לא נחלקו**. אלא לכתמילה תמכור: **וניסת**. קאמר כך מכרה: **מסני' צחייה**. קאמר הצעל מוציא כדי לאכול פירות צחייה ולאחר מותה יחזיר הקרקע ללוקח ואפי' מתה צחייו לא ירשנה הצעל ואמו צאושא ותקון דאפילו גופה של קרקע יורש הצעל: **רבי שמעון חולק כו'**. יס נכסים שמכרה קיים ויש נכסים שמכרה בטל: **ידועין מקרקעי**. ועל מנת אותן נכסים נשאה לפיכך מכרה בטל שהיה מוצפה

שתפול לה אותה ירשה: **דנציא דצנצחינהו לנכסה**. אלמנה היתה וצאת להנשא והיתה מקדמת ונותנתן לכתה כדי להצריח זכות צעלה מהס שלא יזכה צהס והודיעה לעדים שאין מתנה זו מתנה אלא להצריח ולא שמזכה צהס הצת אס תתאלמן היא או תתגרס: **אתאי**

שתפול לה אלא גילוי מילתא בעלמא איכא ולא הוי דברים שכלב שאינם דברים דהדבר ניכר שלא מתכוונה אלא להצריח דנפשה עדיפא לה כדלמרמינן במקמון (וע' מוס' לקמן פג. ד"ה וצינ):

מסורת הש"ס

א) (מוספתא פ"ח, ב) צ"ל מה זו, א) (מוספתא פ"ח וע"ש, ד) לעיל ג צ"ק פח: ב"מ לה, ו: צ"צ ג. קלטו; ב) (גדרים סו:), ו) נ"י כ"ג, ו) (אובל פירות ומשמע כו'. כ"ל מרהש"א),

גליון הש"ס

גמ' אינהו דאמרי ברבתינו. מה סה ע"ב:

הגהות הב"ח

א) גמ' א"ל רבי מכרה עד שלא כ"ל ותיבת לה נמחק:

מוסף רש"י

אמר להן אף זו. צמוכרת צאירוסין לכתמילה לא תמכור ואס מכרה ומנה קיים (רש"ע דפוס 1990). באושא התקינו. כשהיה פוסדינן צאושא צנלמה וישנה שס סטהדרי גדולה כדלמרמינן כר"י (לס), גבי עשר משעות (ב"מ לה). האשה שמכרה בנכסי מלוג. הקין (דעיל ג.) בחיי בעלה. לסיזת הצעל אולכ פירות צחייה וגוף הקרקע בטל יפסידו ונכסי מלוג כן נכסים שנפלו מנית אביה או סהכניסס קרקעות שלא ירשמו צמתמה וסכי ולא קיבל צעל עליו אחריות ואולכ פירותיהן צחייה כתקנת חכמים תחת פיקוקיה, ולהכי מוקרי מלוג. שמונמן ומסתרן צעל, שאולכ הפירות כמלוגת הראש (רשב"ם ב"ב קלס:). ומתה. ובעל יורש אשמו דבר מורה (ב"מ צו:). הבעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלקוחות וסכי מוקין לה תקנת אושא צנוסה של קרקע לאחר ראשון (דעיל ג.) דאע"ג דבעלמא קנין פירות לאו קנין הגוף דמי, צעל צנכסי אשמו אלמנה רבנן לשעבודיה משוס איכה והוי כלוקח ראשון (ב"ק פח:). ומיהו להכי אהני מכירת האשה, שאס ימות צעלה צחייה יעלם הלוקח (רשב"ם ב"ב ג.).

^[1] וכ"כ הרי"ף והרא"ש צפי' נערה דאי איתנייהו להני דמני דשקליה איתמיה מהדר להו ללוקח ע"ש